

struinen

in de Amsterdamse Waterleidingduinen

waternet

NR. 84 | LENTE 2015

Vroege voorjaarsbloeiers

struinen met François en Zoë

Ingang
Zandvoortselaan

Gespot

Ingang
OaseIngang
Panneland

Witteveld

De Amsterdamse
Waterleidingduinen ligt
aan de kust, ten zuiden
van Zandvoort**03 STRUINEN MET**
François en Zoë**04 NATUUR EN WATER**
Plantenetters met een
missie**07 GESPOT**
De kinder-natuurgids**08 PANORAMA**
Witteveld**10 KINDERPAGINA**
Wollige lammetjes**11 MIJN WATER**
Gemeentepils is gratis**12 BEWONERS VAN
DE AWD**

Vroege voorjaarsbloeiers

14 UITGELICHT**16 ACTIVITEITEN-
KALENDER**'Hardlopen
relatieveert'Welkom van
zonsopkomst
tot zons-
ondergang

VADER EN DOCHTER FRANÇOIS (38) EN ZOË (14) PAUWE UIT DE ZILK TRIMMEN OP DINSDAGAVOND IN DE WATERLEIDINGDUINEN. "HARDLOPEN IN DE NATUUR RELATIVEERT," ZEGT FRANÇOIS. "WAT ER OOK GEBEURT, BUITEN GAAT ALLES GEWOON VERDER."

"Met voetbal en hardlopen houd ik mijn conditie op peil," zegt François Pauwe. "Na een dag kantoorwerk doe ik thuis mijn sportkleding aan om even lekker een uurtje te rennen. Het gaat mij niet alleen om de fysieke inspanning. Het mentale aspect is minstens zo belangrijk.

Buiten het voetbalseizoen om, ben ik tot wel drie keer per week in de duinen. Op dinsdagavond loopt mijn

dochter mee. Dan doen we samen een rondje van 5 kilometer. Als ik alleen ga, verdubbel ik die afstand. We trainen ook wel voor wedstrijden. Met Zoë liep ik de Heemstedeloop en ik ben nu zelf in training voor de halve marathon van Amsterdam.

Ik loop graag over onverharde paden, die er in duinen volop zijn. Met onverhard lopen, ontlast je de gewrichten. Cross country is ook gewoon lekkerder en afwisselender en je ziet meer. Geregeld moet ik om koeien en herten slalommen en 's ochtends vroeg liep ik een keer een vos tegen het lijf. Ik kom ook graag achter in het duin, bij de zeereep, tegen het infiltratiegebied aan. Daar is het heerlijk rustig. Het is me opgevallen dat hardlopen in de natuur relativeert. Wat er in je leven of in je werk ook gebeurt, hier buiten gaat alles gewoon verder."

Planteneters met een missie!

Grote en kleine zoogdieren voeden zich in de Waterleidingduinen met duingras, kruiden en blad van bomen en struiken. Zo helpen planteneters voorkomen dat het open duinlandschap langzaam dichtgroeit. Maar nu er steeds meer wilde dieren rondlopen, ondervindt de natuur ook schade.

Wie op de website waternet.nl/awd door het uitgebreide fotoarchief struint, ziet al snel dat duinbezoekers veel van zoogdieren houden. Zo zijn natuurliefhebbers gek op damherten, schapen en vossen. Ook het vee dat boer Ruigrok in de duinen laat grazen, is geliefd. Wandelaars plaatsen fraaie beelden van koeien in tegenlicht, van damherten in mistige sneeuwlandschappen en van schapen in een gouden gloed bij zonsondergang. Dat grote zoogdieren bij de Waterleidingduinen horen, blijkt ook uit de inzendingen voor *De foto van de maand*. “Dieren die zelfs vanaf de wandelpaden zijn te zien, geven bezoekers een wildernisgevoel,” horen boswachters geregeld. Kinderen die oog in oog staan met een hert, vergeten zo’n avontuur zelden.

BEGRAZING

Toen het groeiseizoen in april en mei 2014 goed op gang kwam en de natuur langzaam kleur kreeg, graasden er zo’n 70 koeien, 700 schapen, 2.100 damherten en een onbekend aantal konijnen in de Waterleidingduinen. Dat waren alles bij elkaar ruim 3.000 grote en vele kleine grazers. Dat is niet altijd zo geweest. Vijftientig jaar geleden ontbraken de schaapskuddes en liepen in de Waterleidingduinen nog maar weinig koeien. Het aantal konijnen was zeker in het midden- en binnenduin veel hoger, voordat infectieziektes uitbraken. Reeën liepen er volop, maar damherten waren uiterst zeldzaam. De schapen en koeien die nu rondtrekken zijn door onze natuurbeheerders met een duidelijke missie van stal gehaald: het dichtgroeibende duinlandschap openhouden. “Duinen zijn van oudsher een open en dynamisch landschap met zandige plekken en open, boom- en struikvrije natte duinvalleien,” vertelt Willem Stuulen, coördinator bij de Waternetafdeling Bron- en Natuurbeheer. “Doordat de bodem via de lucht en via neerslag wordt verrijkt met meststoffen (stikstof afkomstig van industrie, landbouw en

verkeer), greep de begroeiing vooral na 1990 om zich heen. Niet alleen ruige grassen als duinriet, maar ook de Amerikaanse vogelkers, een echte woekerboom die hier niet thuishoort, rukte op. Om al die begroeiing in toom te houden, huren we koeien bij boer Ruigrok, heeft Waternet het hele jaar door een kudde Drentse heideschapen rondlopen en vragen we van voor- tot najaar hulp van herders Marijke Dirkson en Daphne van Zomeren en hun Kempische heideschapen.”

NATURA 2000

Het menu van de grote grazers bestaat uit grassen zoals duinriet en mals blad van jonge struiken en bomen. Door zich hier dag in dag uit tegoed aan te doen, vertragen planteneters de opmars van bomen. Toch was hun bijdrage de afgelopen jaren onvoldoende om de groene opmars tot stilstand te brengen. Waternet heeft dan ook met financiële steun uit Europa honderden hectare ruigte verwijderd en vogelkersbos gekapt om aan natuurbeschermingsverplichtingen te voldoen. Dat zit zo: de Nederlandse kustduinen, inclusief de Waterleidingduinen, behoren tot door de EU be-

schermde Natura 2000-gebieden. Om dit keurmerk te behouden, moeten duinbeheerders zoals Waternet er voor zorgen dat de duinen via natuurherstel weer hun oorspronkelijke karakter terugkrijgen. Voor de bureaus van PWN, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer in Nationaal Park Zuid-Kennemerland geldt dezelfde inspanning.

‘WE ZIJN OP EEN PUNT DAT ER STEEDS MEER SCHADE OPTREEDT. HOE LANGER WE WACHTEN MET INGRIJPEN, HOE LASTIGER HET WORDT DIE SCHADE TE HERSTELLEN.’

Willem Stuulen: “Nadat met groot materieel is gemaaid, gekapt en geplagd zetten we schapen en koeien in, voor wat in vaktermen ‘nabeheer’ wordt genoemd. Waar bomen zijn gerooid en waar jonge

boompjes opkomen omdat er nog overal zaden in de bodem ontkiemen, laten we vee grazen. Tachtig procent van de stobbes en jonge boompjes die daar uitlopen, raken binnen een paar jaar uitgeput en sterven af. Zo voorkomen we dat er binnen de kortste keer een nieuw prunusbos staat.”

“Er is voor koeien en schapen gekozen, gaat Stuulen verder, “omdat we die kunnen sturen. De schaapherders en hun honden zorgen dat de kuddes grazen waar wij willen dat ze grazen. Koeien kunnen we met veeroosters, hekken en watergangen op hun plek houden. Zo kunnen we ze optimaal inzetten bij de bestrijding van prunus en voorkomen dat ze schade aanrichten aan andere natuurwaarden. Voor de 2.100 damherten en een zeer beperkt aantal reeën, die ook een bijdrage leveren, geldt dat niet. Door hun enorme aantal dragen ze ook bij aan de bestrijding, maar hun invloed is minder effectief omdat hun vraat zich beperkt tot de malse uitlopers en knoppen. Het enorm grote aantal grazende damherten heeft ook een heel belangrijk negatief effect.”

KAARTENHUIS

Damherten zijn wilde dieren, die gaan en staan waar ze willen en eten wat ze lekker vinden. “Nu de populatie damherten alsmaar doorgroeit, brengt dat ook direct een groeiend probleem met zich mee,” vertelt Stuulens’ collega, ecooloog Mark van Til. “In bloemrijke duingraslanden en duinvalleien peuzelen damherten verschillende duinplanten tot op de bodem op. Vaak met als gevolg dat ze niet of nauwelijks meer in bloei komen. In het najaar kunnen deze bloemen dus ook geen zaden verspreiden. Als dat voortdurend gebeurt, kunnen karakteristieke duinplanten als de welriekende salomonszegel, de kruisbladgentiaan en de bijenorchis geleidelijk verdwijnen.”

Het gevaar is niet alleen dat planten verdwijnen. Van Til: “Damherten zijn ook dol op allerlei nectarplanten

zoals liguster, die eenmaal in bloei volop dagvlinders aantrekt, waaronder de landelijk bedreigde duinparelmoervlinder. Als ligusters niet meer bloeien, verdwijnt de duinparelmoervlinder. Dat dreigt nu te gebeuren op het Rozenwaterveld.”

Niet alleen vlinders zijn dan de klos. Ook andere insecten hebben minder te eten als nectarplanten niet tot bloei komen. Vervolgens is er dan voor insectenetende zangvogels ook minder voedsel beschikbaar. Wat weer gevolgen heeft voor hoger in de voedselketen voorkomende soorten. Het gevaar dreigt dat met het verdwijnen van bloemrijke graslanden en -valleien op termijn het voedselweb van het duinecosysteem als een kaartenhuis in elkaar zakt. Dat moet Waternet op basis van de Wet Natuurbescherming zien te voorkomen.

TOENEMENDE DREIGING

Als duinbezoeker heeft u er misschien geen erg in met al die prachtige damherten om u heen, maar planten- en insectenkenners en de ecologen en natuurbeheerders van Waternet zien de dreiging naderen. Mark van Til: “We zijn op een punt dat er steeds meer schade optreedt. Hoe langer we wachten met ingrijpen, hoe lastiger het wordt die schade te herstellen.” Willem Stuulen: “Nu het aantal damherten blijft toenemen, bouwen we het ‘gehouden’ vee al af. Waar het kan, beschermen we ook ligusterpollen met hekken, zodat herten er niet bij kunnen. Dat is een draconische noodmaatregel om de laatste nectarbronnen te behouden voor insecten.

De komende jaren staat Waternet voor een grote uitdaging. Over het verminderen van het aantal damherten is nog lang niet iedereen het eens, maar volgens alle beheerders in de regio en vele onderzoekers is ingrijpen noodzakelijk voor het behoud van kwetsbare dieren en planten in de Waterleidingduinen.

12 februari 2015, 10.30 uur

naam:

Relinde Adegeest (57)

De kinder-natuurgids

Wat doet u in de AWD?

“Genieten, ontspannen en mezelf verwonderen. Als ik met mijn man en kinderen door de duinen wandel, ontdekken wij telkens nieuwe dingen. Diersporen op de grond, nieuwe paden en onbekende vogelgeluiden. Ik organiseer excursies voor een kinderdagverblijf. De kinderen struinen dan met de boswachter een rondje door het duin. Het is geweldig om te zien hoe die al zo jong door de natuur geprikkeld worden.”

Komt u hier vaak?

“In de zomer ben ik hier een paar keer per maand en ik kom dagelijks met mijn hond in de Zuidoinderduinen van Zandvoort. Ik ben in Amsterdam geboren en richtte vijftien jaar geleden een kinderdagverblijf op in Zandvoort. Ik merkte hoe belang-

rijk de natuur is voor jonge kinderen. Ze leren hier spelenderwijs, kijken hun ogen uit naar de herten en rollen graag van stuifduintjes af. De natuur op deze manier ontdekken vind ik voor kinderen erg belangrijk.”

Wat vindt u zo bijzonder aan dit gebied?

“Er is zoveel te beleven. Ik houd van de veelzijdigheid tijdens het wandelen en vind de combinatie natuur en waterwinning bijzonder. Wekelijks ontdek ik nog wel iets nieuws in de duinen. Samen met mijn dochter ben ik een keer verdwaald. Paniek is dan nergens voor nodig, want uiteindelijk kom je altijd weer op een pad terecht dat naar de uitgang leidt. Veiligheid en gezelligheid maken een duinwandeling tot een heerlijke ontspanning.”

WITTEVELD

Dit is de toevoersloot naar meetstuw 6. Per dag stroomt hier zo'n 25.000 tot 30.000 kubieke meter water door het infiltratiegebied. Dat staat gelijk aan 25 tot 30 miljoen literflessen drinkwater. Regelmatig spotten bezoekers hier ijsvogeltjes. Deze prachtig gekleurde beestjes pikken hier regelmatig een lekker visje uit de toevoersloot.

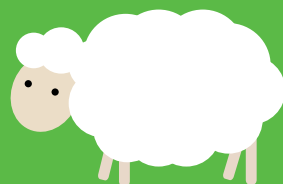
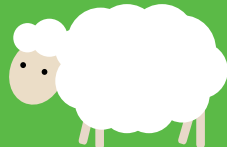
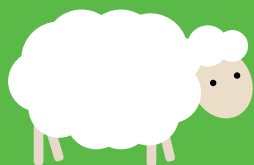

Wollige lammetjes

Vanaf half maart zie je bij onze kudde Drentse heideschape weer lammetjes in het duin! Deze schape zijn het hele jaar in het duin en helpen ons de natuur een beetje op orde te houden. Ze eten gras en struikjes, zodat de duinen niet helemaal dichtgroeien. Daarmee doen ze heel goed werk! In mei krijgen we ook nog eens hulp van de herders Marijke en Daphne met hun kudde van 300 Kempische heideschape. Hun honden sturen de kudde de goede kant op.

Op excursie

Wil je de herders met hun hond en kudde schape een keertje ontmoeten? Dat kan elke dag. Kijk op onze site waternet.nl/AWD waar ze zijn. Je kunt dat ook zien op het informatiebord bij de vier hoofdingangen. Ook leuk: op excursie naar de herder. Lees erover op de site en op de achterzijde van Struinen.

Schapeweetjes

Naam mannetje: ram

Naam vrouwtje: ooi

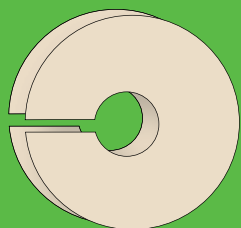
Jong: lammetje

Leeftijd: een schaap kan 20 jaar worden

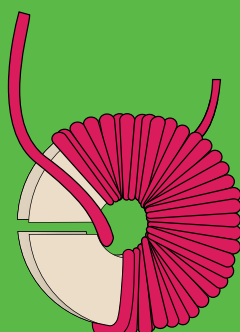
Pomponnetjes maken

Nodig:

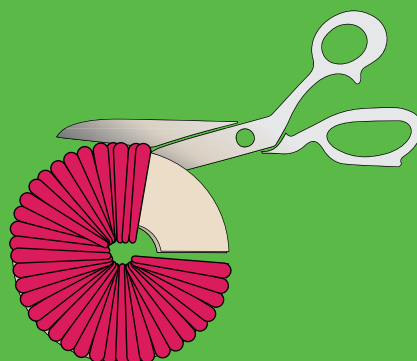
- Een bol wol
- Schaar
- Karton

stap 1

stap 2

stap 3

Van de wol van schape kun je mooie dingen maken. Je kunt er een mooie trui of deken van breien. Of leuke pomponnetjes knutselen. Dat is best eenvoudig.

1. Knip uit het karton twee rondjes. Knip in het midden een gat en aan de zijkant een sleufje. Je krijgt nu een soort letter C. De twee rondjes houd je tegen elkaar terwijl je wol eromheen wikkelt.

2. Zo ga je door totdat het hele rondje vol is met wol, en er nog net een potlood doorheen past.

3. Knip vervolgens de wol door aan de buitenrand, door je schaar tussen de twee kartonnetjes te zetten. Als je alles hebt geknipt span je een draadje wol rondom de wol tussen de kartonnetjes en maak je hier een knoopje in. Als het goed vast zit, haal je de kartonnetjes eraf. Nu heb je een pomponnetje. Je kunt meerdere pomponnetjes maken, of er grappige diertjes van maken door er oogjes van papier of vilt op te lijmen.

'Gemeentepils is gratis'

Waternet zuivert drinkwater in de Amsterdamse Waterleidingduinen, voert afvalwater af, houdt het oppervlaktewater schoon en onderhoudt dijken, sluizen en gemalen. In 'Mijn water' vertellen klanten van Waternet over het gebruik van Amsterdams leidingwater.

Wie?

Michiel Raske staat met twee collega's in wisseldiensten achter de bar van Café In 't Aepjen. Barman is zijn beroep, en hij weet hoe het moet. "Ja, dames en heren, u komt gezellig iets drinken?," zegt hij op aangenaam strenge toon tegen een groep studenten die binnen informeert naar de herkomst van de cafénaam.

Wat(er)?

Gemeentepils uit Waternet-bron is gratis in dit authentieke proeflokaal. "Doen we nooit moeilijk

over," zegt Michiel. "Wist je trouwens dat dit prachtige interieur een kwart eeuw geleden bij elkaar is gescharreld? De panelen aan de muur komen van een circusattractie."

Waar?

Zeedijk 1, centrum Amsterdam. Tijdens de hoogtijdagen van ons maritieme verleden lagen de VOC-schepen achter deze dijk in Het IJ voor anker. Een historische lezing wil dat matrozen in dit voormalige logement voor een overnachting betaalden in natura. Met aapjes bijvoorbeeld. Die arme beesten zaten na een lange reis vol vlooien. Wie hier sliep had 'In de Aep gelogeed'. "Toch heb ik dat nergens officieel vermeld zien staan", vertelt barman Michiel. "De stichting die dit pand beheert, meent dat het ooit eigendom was van Claes Aepchen." Hoe dan ook: het bier en de jenever zijn hier prima op temperatuur.

Vroege voorjaarsbloeiers

Om in het vroege voorjaar kleur te ontdekken moet je in de duinen even door de knieën. Laag bij de grond tref je prachtige voorjaarsbloeiers aan. Maak kennis met de zandpaardenbloemen, de blauwe veldereprijs, het kandelaartje en de akkerhoornbloem.

ZANDPAARDENBLOEM

Paardenbloemen groeien overal. Toch verschillen ze per landschapstype. De zandpaardenbloem heeft zich aangepast aan kalkrijke duingraslanden. In de duinen is hij een van de weinige geelgekleurde voorjaarsbloeiers. Is vanaf eind maart, begin april te zien in de zeeduinen, op het Rozenwaterveld en in het zuidwestelijk deel van de Waterleidingduinen. Als nectarplant geliefd bij insecten die bij de eerste warme zonnestralen het voorjaar begroeten.

KANDELAARTJE

Het kandelaartje, dat tot de steenbreekfamilie behoort, is een eigenaardig plantje. Voor het

nageslacht zijn partnerplanten overbodig. Deze tweeslachtige plant beschikt over zowel mannelijke als vrouwelijke delen. De witte bloempjes van amper 2 tot 4 mm staan op een langgerekte, tot 8 cm hoge bloemsteel. Hiervan moet de naam kandelaar zijn afgeleid. Hij is vaak wat rood aangelopen en valt dus goed op tussen lichte droge zandgrond. De grotere kandelaartjes zijn bedekt met kleverige haartjes. Op de bloemen zijn nectardruppels te zien, al moet je daar wel echt even voor op de knieën.

AKKERHOORNBLOEM

In tegenstelling tot wat de naam doet vermoeden, komt de akkerhoornbloem niet op moderne overbemeste akkers voor waar aardappelen of maïs worden verbouwd. Mogelijk dat de naam is gegeven in een tijd dat duinakkertjes nog gangbaar waren. Met die vaak voedselarme akkertjes werd in de duinen eeuwenlang een karig inkomen aangevuld. De akkerhoornbloem heeft vijf witte kroonbladeren.

Kandelaartje

Zandpaardenbloem

PASPOORT

Naam: blauwe veldereprijs

Hoogte: tot 30 cm

Vindplaats: o.a. het Vinkenveld

Bloeitijd: april en mei

Wie de 2 tot 3 mm kleine bloemen van de blauwe veldereprijs van net zo dichtbij wil bewonderen als op deze foto, kan dat in het veld het beste even op handen doen. Bloeit vanaf april tot half mei in kalkrijk duingrasland. Vooral talrijk op het Vinkenveld, niet ver van ingang Oase. "In de duinen groeit de veldereprijs vaak samen

met andere kleine eenjarige planten, zoals de zandraket, het kandelaartje en ruw vergeet-mijnietje. Deze planten kunnen in een droog milieu overleven omdat ze in de koelere en daardoor vochtiger perioden van het jaar groeien en bloeien. De zomer, overleven ze in de vorm van zaad!"

Tip van boswachter Gerard Voorjaarsgeluiden

Aan het einde van iedere winter zit het onderhoudswerk in de duinen erop. Het geluid van trekkers, graaf-, zaag-, en maaimachines verstomt en maakt plaats voor de vrolijke voorjaarsklanken van het broedseizoen. Steeds meer vogels later zich nadrukkelijk horen. Op strategische plaatsen zingt de zanglijster zijn repeterende lied. Het belletje in de zang van de koolmees ontbreekt 's ochtends vroeg niet en de nachtegaal gaat zelfs in het donker door met zijn prachtige uithalen. Hoezo stil, wat nou rust? De dieren hebben het duin overgenomen van de mens en dat is overal te merken. Wij mensen lopen, rennen en struinen daar dwars doorheen en horen, ruiken en zien het voorjaar.

Als de zon achter de zeereep verdwijnt en de laatste bezoekers het duin verlaten, rijd ik mijn laatste surveillanceronde. Ik zie jonge konijntjes door uitgestrekte duinvalleien rennen. Het geluid van de merel ebt weg. De koekoek laat zich horen en in het dennenbos de bosuil. Door goed natuurbeheer, de beschermde status van dit prachtige gebied en onze respectvolle omgang met de natuur, kunnen wij nog jaren genieten van deze fijne voorjaarsgeluiden.

Werkzaamheden

Bij het schrijven van deze tekst in januari, is volgens de agenda de winter in volle gang. Terwijl de temperatuur al in de dubbele cijfers boven nul zit; het lijkt wel voorjaar. Een aantal voorjaarsbloeiers staat al in bloei in eigenlijk het verkeerde jaargetijde. De natuur beleeft een vroege start die gevolgen heeft voor de rest van het voorjaar. Wij wensen u een mooie lente toe, in een duin waar na de nodige werkzaamheden de rust is teruggekeerd.

LIFE+-werkzaamheden

De natuurherstelwerkzaamheden met Europese steun, zijn tot maart 2015 in volle gang. In de gebiedsdelen waar is geplagd en gerooid, hopen we dat oorspronkelijke duinplanten hun kans grijpen.

Vrijwilligers

Overall in de AWD zijn vrijwilligers actief. De mensen die zich aanmeldten als beheervrijwilliger hebben flink wat vogelkers verwijderd. De meeste volwassen zaadbomen van vogelkers zijn het duin uit. Nu komt het erop aan, de uit zaden ontkiemende plantjes ook uit te roeien.

Stuifzand activeren

Oude niet actieve stuifkuilen activeren we op diverse

plekken door flink in het zand te roeren, zodat het weer kan stuiven. Puin langs een aantal wegen wordt verwijderd.

Wegenonderhoud

De werkploeg is druk met het onderhoud aan de toegangswegen. Hierbij wordt de wegberm vrijgemaakt van overgroeïend gras. Snoeien van wegbermen is nodig om de weg begaanbaar te houden voor bijvoorbeeld de brandweer.

Rasters en trappen

Diverse veerasters in het terrein ruimen we op. Op een aantal plekken plaatsen we duinrasters om bijvoorbeeld liguster tegen wildvraat te beschermen. Bij kanalen leggen we diverse trappen aan om de kanaaloever toegankelijker en veiliger te maken.

Terugkeer schaapsherders

Medio mei keren de schaapsherders met hun kudde terug in het duin. Hiervoor volgt nog nadere informatie op de website en op de toegangsborden bij de vier hoofdingangen.

Schapenscheerday 31 mei

Alle ruim 300 Kempische heideschape van onze herders Marijke en Daphne doen hun wollen jas weer uit op deze dag. Een leuk spektakel om bij te zijn. Natuurlijk geven de herders dit jaar ook demonstraties met hun honden. Daarnaast zijn er leuke spelletjes voor kinderen. Kijk begin mei op de website wat er nog meer te beleven is.

Nachtegalen in concert

Kom luisteren naar de José Carreras onder de vogels! De nachtegaal is net aan komen vliegen vanuit de Sahara. Druk bezig met zijn nestje maken voordat het vrouwtje deze komt keuren. Niet goed: dan vliegt zij door naar de volgende. Het mannetje blijft net zolang zingen totdat hij een vrouwtje op zijn nest gelokt heeft.

Mooie foto's gemaakt? Plaats ze op waternet.nl/AWD

COLOFON

Struinen is een uitgave van Waternet en wordt op verzoek gratis toegezonden. U kunt zich aanmelden via struinen@waternet.nl

Redactie: Afdelingen Bron & natuurbeheer en Communicatie, Waternet

Artdirectie en ontwerp: Lava.nl (Noortje Boer)

Tekst: Michel Verschoor

Aan deze Struinen werkten mee: Miranda Kok, Gerard Scholten, Peter Olijhoek, Bertina Berkheij

Fotografie: Alwin Slomp, Gerard Scholten, Michel Verschoor, Piet Broekhof, Lorenzo Maginzali, Elmer van der Marel, Jan Dirk Bol

Tips voor de redactie: struinen@waternet.nl
Vogelenzangseweg 21
2114 BA Vogelenzang

16 activiteitenkalender Amsterdamse Waterleidingduinen

Aanmelden via www.waternet.nl/AWD

APRIL

WO 1, 8, 15, 29 EN ZA 25	Lammetjes kijken met paard en wagen 🐾	14.00	ingang De Zilk	€ 3,- / 7,-
ZO 5 / 19	Wandeling met natuurgidsen	13.00	BC De Oranjekom	gratis
ZO 12	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	06.30	ingang Panneland	gratis
VR 17	LIFE+ excursie: met de fiets langs werk in uitvoering 🐾	13.00	BC De Oranjekom	gratis
WO 29	Geweien en afwerpstangen zoeken (8-14 jaar) 🐾	14.00	ingang Panneland	€ 7,50
DO 30	Nachtegalen in concert (incl. drankje) 🐾	19.30	ingang Zandvoortselaan	€ 7,50

MEI

ZO 3 / 17	Wandeling met natuurgidsen	13.00	BC De Oranjekom	gratis
DO 7	Nachtegalen in concert (incl. drankje) 🐾	20.00	ingang Zandvoortselaan	€ 7,50
ZO 10	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	05.30	ingang De Zilk	gratis
WO 13	Geschiedenis van het duin (in busje) 🐾	13.00	BC De Oranjekom	€ 10,-
DO 14	Vroeg op maar net geen dauwtrap 🐾	06.30	ingang Oase	€ 5,-
VR 22	LIFE+ excursie: met de fiets langs werk in uitvoering 🐾	13.00	BC De Oranjekom	gratis
WO 27	Met paard en wagen op zoek naar de herder 🐾	14.00	ingang De Zilk	€ 3,- / 7,-
ZO 31	Schapenscheerdag	10.00	ingang Oase	gratis

JUN

WO 3, 10, 17, 24 EN ZA 13	Met paard en wagen op zoek naar de herder 🐾	14.00	ingang De Zilk	€ 3,- / 7,-
WO 3	Workshop natuurfotografie voor beginners (vanaf 12 jaar) De workshop duurt ongeveer 4,5 uur 🐾	07.00	BC De Oranjekom	€ 10,-
WO 3	Ontspan in een duinpan: Natuur en meditatie 🐾	20.00	ingang Panneland	€ 10,-
ZO 7 / 21	Wandeling met natuurgidsen	13.00	BC De Oranjekom	gratis
VR 12	LIFE+ excursie: met fiets langs werk in uitvoering 🐾	13.00	BC De Oranjekom	gratis
ZO 14	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	05.00	ingang Zandvoortselaan	gratis
ZO 21	Midzomernachtwandeling 🐾 (vanaf 16 jaar, goede conditie is nodig)	20.00	ingang De Zilk	€ 10,-
WO 24	Natuur en meditatie: ontspan in een duinpan 🐾	20.00	ingang Oase	€ 10,-
ZO 28	Libellenexcursie door KNNV – Libellenwerkgroep 🐾	12.00	BC De Oranjekom	gratis

BC Bezoekerscentrum 🐾 Bij deze excursie is aanmelden nodig en geldt een maximum aantal deelnemers 🗑️ toegangskaartje altijd verplicht

Bezoekerscentrum De Oranjekom
1e Leyweg 6 (ingang Oase)
2114 BH Vogelenzang
Telefoon: 020 - 608 75 95
Dinsdag t/m zondag 10.00 – 17.00 uur
En op alle feestdagen

Meer informatie en aanmelden
Op onze website vindt u meer informatie over deze en andere excursies en evenementen.
www.waternet.nl/awd

Over Waternet
Waternet houdt zich als eerste organisatie in Nederland bezig met de hele cyclus van water: het schoonmaken en aanvoeren van drinkwater, afvoeren van afvalwater en het onderhouden van dijken en waterkeringen.